

Višejezičnost u školskom obrazovanju Mehrsprachigkeit in schulischer Bildung

Prof. dr. sc. Lidija Cvikić

Doc. dr. sc. Željka Knežević

Sprachen, Sprachen, Sprachen

Ovo je Nika.
U vrtiću uči engleski, a s nonom
razgovara na čakavskome. **NIKA JE VIŠEJEZIČNA.**
To će joj olakšati učenje drugih jezika
i pomoći da bude tolerantnija
prema drugim kulturama.

**BILINGUALISM
MATTERS@RIJEKA**

Ovo je Leon.
S mamom razgovara na fijumanskome,
a u vrtiću uči engleski. **LEON JE VIŠEJEZIČAN.**
To mu pomaže da kreativnije pristupa
rješavanju zadataka i lakše sagleda
tuđu perspektivu.

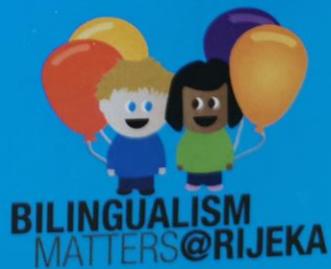

**BILINGUALISM
MATTERS@RIJEKA**

Ovo je Fran.

Ide u talijanski vrtić i
gleda crtiće na engleskome. **FRAN JE VIŠEJEZIČAN.**

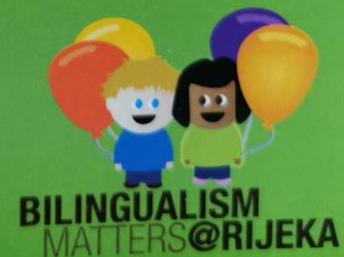
To će mu pomoći da se lakše usredotoči na bitno
prilikom rješavanja školskih zadataka,
a jednog će dana imati više mogućnosti
za pronalaženje posla.

Ovo je Mia.

U vrtiću uči talijanski, a s bakom i djedom
razgovara na slovenskome. **MIA JE VIŠEJEZIČNA.**

To joj može pomoći da lakše nauči čitati,
a jednog će dana imati više mogućnosti
za studiranje u inozemstvu.

Individuelle Mehrsprachigkeit

- **lebensweltliche Mehrsprachigkeit**

- ein Mensch lebt im Alltag mehr als eine Sprache
- man wächst mehrsprachig auf

- **fremdsprachliche Mehrsprachigkeit**

- mehrere Sprachen werden im FSU gelernt

- **horizontale Mehrsprachigkeit**

- Beziehung zwischen verschiedenen Fremdsprachen im Kontakt (L1 Kroatisch, L2 Deutsch, L3 Englisch)

- **vertikale Mehrsprachigkeit**

- vertikaler Transfer von Regiolekten/Dialekten/Soziolekten innerhalb einer (Mutter)Sprache

Einteilung der Sprachen nach Erwerb

- **Erstsprache**

- Erstsprachenerwerb (L1) – Erwerb der ersten Sprache oder Sprachen
- L1- Monolingualismus (Erwerb nur einer Sprache)
- 2 L1 – doppelter/simultaner Erstsprachenerwerb

- **Zweitsprache**

- Zweitsprachenerwerb (L2) – konsekutiv nach dem Erwerb der Erstsprache

- **Fremdsprache**

- gesteuerter Erwerb im Fremdsprachenunterricht (L2 oder L3)

Einteilung der Sprachen nach Erwerb

Zweitsprache

Erfolgt der Erwerb einer zweiten Sprache zu einem späteren Zeitpunkt nach der Geburt spricht man vom Zweitsprachenerwerb

Früher Zweitsprachenerwerb – Erwerb der Zweitsprache ab dem 3./4. Lebensjahr

Später Zweitsprachenerwerb – Erwerb der Zweitsprache ab dem 6. bis zum 10. Lebensjahr

In der Praxis ist die Grenzziehung zwischen einem doppelten Erstsprachenerwerb bzw. einem frühen Zweitsprachenerwerb schwierig.

Prvi? Drugi? Strani? Učenje? Usvajanje?

Niko (19)

Rođen i živi u Kanadi,
roditelji govore hrvatski

Lina (22)

studira hrvatski u SAD-u,
nema hrvatske korijene

Teuta (10)

govornica albanskoga,
rođena i odrasta u RH

govornik
korejskoga,
došao u RH
6. r. OŠ

govornik arapskoga
školovan na
engleskome
živi u Zadru

Kamran (27)

iz Pakistana
dobio azil u
Hrvatskoj

Leszek (21)
Erasmus stipendist u
Hrvatskoj

Dave (32)
oženjen
Korčulankom, doselio
u Velu Luku iz
Sydneya

Luka (8)
govornik hrvatskoga,
sa 6 godina doselio u
Dublin

Hrvatski jezik

drugi jezik

strani jezik

nasljedni jezik

nacionalne manjine
u RH

Hrvati izvan Hrvatske

useljenci u RH

useljenci u RH

azilanti

učenici hrvatskoga
u inozemstvu bez hrv. podrijetla

Hrvatski kao drugi ili strani jezik? - **ini jezik (J2)**

Inojezični govornici

Učenje ili usvajanje – **ovladavanje**

Einteilung der Sprachen nach Erwerb

Das ist Tarik

Tarik ist in Deutschland geboren. Sein Vater ist Türke und seine Mutter ist Deutsch.

Tarik spricht mit seinem Vater immer Türkisch und mit seiner Mutter Deutsch.

Tarik ist „simultaneous bilingual“ (Bloch et al., 2009)

Simultaner Zweitsprachenerwerb

- Kinder, die seit der Geburt bilingual aufwachsen werden als „simultaneous bilinguals“ bezeichnet
- Sie erwerben von der Geburt gleichzeitig zwei Sprachen

Einteilung der Sprachen nach Erwerb

Das ist Petra.

Sie ist 7 und geht in eine deutsche Schule.

Petra ist in Deutschland geboren. Ihre Eltern sind aus Kroatien. In ihrer Familie wird kroatisch gesprochen.

Petra ist nicht in den Kindergarten gegangen, aber sie war mit ihrer Oma jeden Tag im Park und hat mit anderen Kindern gespielt.

Petra ist verdeckt simultan bilingual

“covert simultaneous bilingual” (Bloch et al., 2009)

Verdeckter simultaner Zweitsprachenerwerb

- „covert simultaneous bilinguals“ - Kinder, die in eine monolinguale Familie hineingeboren sind, deren Familiensprache sich von der Umgebungssprache unterscheidet.
- Diese Kinder sind zunächst der Umgebungssprache (= Zweitsprache) eher sporadisch und „passiv“ ausgesetzt. Dieses „passive“ Sprachwissen kann später durch einen intensiven Input in der Zweitsprache angeregt und produktiv gemacht werden.

Einteilung der Sprachen nach Erwerb

- Das ist John. Er ist 3.
- Seine Eltern sind aus den USA und John ist dort geboren. Als er ein Jahr alt war zogen seine Eltern nach Deutschland. John ging gleich in eine deutsche KiTa.
- John ist sequentiell bilingual
- „sequential bilingual“ (Bloch et al., 2009)

Sequentieller bilingualer Spracherwerb

- „sequentials bilinguals“ sind Kinder, die in eine monolinguale Familie hineingeboren sind, jedoch die Umgebungssprache als Zweitsprache sprechen.
- Aufgrund der Migrationsbewegung der Familie erwerben diese Kinder die Zweitsprache im Alter von einem bis zu fünf Jahren

Späte Mehrsprachigkeit

- „late multilinguals“ sind Kinder, die in eine monolinguale Familie hineingeboren sind und die die Umgebungssprache sprechen.
- Sie erlernen ihre erste Fremdsprache in der Schule, meist ab dem 9. Lebensjahr.

Primjer 2

Sastavak učenika iz Rusije

- “ Bio sam rođen u Rusiji i živio sam tamo do 11 godine, a poslije je počelo nešto strašno: po ljeti smo putovali u Hrvatsku autom, moja mama, tata, moj brat, sestra i ja. Šest dana smo putovali. Kad smo svi došli u Hrvatsku, ja sam odlazio u wc svakih pet minuta. Sad sam razumio da je to bio stress. Sve vrijeme sam mislio da to je samo neki strašan san, ali nikada nije završavao. Vrijeme je išlo, ljeto se završilo, a ja sam išao u talijansku školu. Pao sam razred zbog toga što nisam znao jezik. Opet sam bio u 4 razredu. Našao sam prijatelje, ali sve jedno nisam vjerovao da to je sve istina. Dolazile su kod mene učiteljice iz talijanskog ili iz hrvatskog. Imao sam dobre ocijene: petice i četvorke. Zezali su me neki dječaci iz trećeg i drugog razreda, ponekad sam ih i tukao kad bi mi se rugali. Ovu prvu godinu u Hrvatskoj sam preživio. Puno sam sanjao o Rusiju. (...) I zadnje što ću reći da I sad ne razumijem kako se to dogodilo da smo preselili i ne znam kad će Hrvatska postati pravi dom...”

Primjer 2

Sastavak učenice iz Češke

Hrvatska je jako popularna u Češkoj i zbog toga imamo bogatu sliku toj zemlji. Prvo povezivanje sa Hrvatskom koje nam pada na pamet to lijepo čisto more i različite krajolike. Smatra se da Hrvatska je najbolje ali i najjeftinije mjesto za ljetovanje, ipak u istini izgleda to malo drugačije. Čehom su Hrvati jako blizi i dragi. Imamo sličnu povjest i naše zemlje su prošle teško vrijeme...

Najveće iznenađenje za mene je uvijek kada Hrvati spontanično reaguju kada govorim da sam iz Češke, ali dobro govore hrvatski i pitaju zašto učim hrvatski.

Hrvati su također spoznavani kao dobri, marljivi i brzi radnici. Najviše su poznate hrvatske ceste i autostrade u tunelima.

U mojim očima su Hrvati simpatični, uvijek nasmijani ljudi, koji će te sigurno pomoći ako trebaš. Ipak treba paziti jer su jako emocionalni i možna ih lako uvrijediti.

Ono što još je upadljivo to velika privrženost svojoj državi. Svugdje možna naći hrvatske zastave i grbove.

Primjer 3

Sastavak učenika iz Sirije

Tko sam ja?

jasam raif. jasam iz sirija. jasam u hrvatska sada. zivi s mama tata i sestra. volim hrvatska i je jako ljepo. idem u skola, je teško ali profesor su dobro. volim puno matematika muzika i sporta. nevolim uciti ali moraš. ja ostati u hrvatska i studirati i moram znam dobro hrvatska.

DANKKE

THANK YOU

Danke

GRAZIE

THANK YOU

DANKKE

THANK YOU

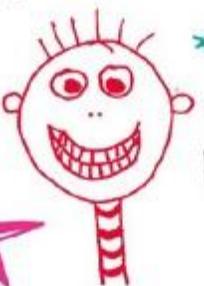
MERCI

DANKE!

THANK YOU!

MERCI

THANK YOU
Thank You
THANKS
GRAZIE
MERCİ
GRACIAS

Grazie

MERCI

THANKS

Merci

GRACIAS *

Danke schon

THANK YOU!

!syuqyt

THANK YOU DANKE

